

В.В. Радкевич, аспірант,
Житомирський державний
університет імені Івана
Франка

ТЕОРІЯ ПЕРСПЕКТИВІЗАЦІЇ У ДОСЛІДЖЕННІ МІЖГЕНДЕРНОГО СПІЛКУВАННЯ

Теорія перспективізації, що становить частину концептуального апарату в таких наукових царинах як філософія, соціологія, психологія, наратологія, є міждисциплінарним інструментом дослідження, який набуває все більшої уваги й залучення у лінгвістичних дослідженнях. Розробка філософських засад теорії перспективи або перспективізації була здійснена німецьким філософом Г.В. Лейбніцем, який називав перспективу (тобто точку зору) важливою характеристикою людського пізнання й знання. Пізніше філософські основи теорії перспективи було розвинуто у працях дослідників феноменологічного напрямку, вони розуміли перспективу як невід'ємну характеристику пізнання людиною власного буття. Так, М. Мерло-Понті писав, що дивитися на об'єкт означає оселитися в ньому й з нього розуміти речі в тих ракурсах, які звернені до спостерігача. Знаходячись віртуально всередині будь-якого об'єкту, суб'єкт уже з різних точок зору спостерігає центральний об'єкт бачення. Таким чином, будь-який об'єкт є дзеркалом усіх інших [1: 102].

Філософські розробки, а також дослідження в царинах психології й соціології сприяли проникненню поняття й теорії перспективи до лінгвістики. З філософських і психологічних учень лінгвісти успадкували універсалістський підхід, згідно з яким перспектива розглядається в якості загальної властивості не тільки стосовно сприйняття й пізнання об'єктів, але й стосовно їх репрезентації у мові й тексті (нاراتиві).

Слід відзначити, що найглибший лінгвістичний розвиток поняття перспективи був уперше представлений у роботах таких вчених як Р.Ленекер

[4] і Л. Талмі [5] і розвинутий у декількох мовознавчих векторах, проте на сьогодні можна відзначити значну різноманітність поглядів на перспективізацію в лінгвістиці [3: 15].

Зрозуміло, що серед чинників формування точки зору мовців не можна не враховувати чинник гендеру, оскільки цей чинник є невід'ємною складовою особистості будь-якого учасника комунікації. Дослідження міжгендерного спілкування у художньому дискурсі бере до уваги той факт, що у межах використаного підходу до аналізу матеріалу гендерний чинник виявляється двовекторним: діалоги є міжгендерними, творці текстів також відрізняються за принципом гендеру. У нашому випадку йдеться про конструювання діалогів, при якому різниця в точках зору полягає у різній гендерній приналежності авторів, що конструюють дискурс та міжгендерні діалоги в ньому. Доцільно зазначити, що названий підхід є цілком актуальним, оскільки наразі з'являються розвідки, що використовують теорію перспектив при аналізі назв драматургічних творів [2] та персонажного мовлення [3].

Література

1. Мерло-Понти М. Феноменология восприятия / М. Мерло-Понти.- СПб: Ювента, Наука, 1999. – 213 с.
2. Петрова Н.Ю. Междисциплинарный термин «перспектива»: истоки и новые горизонты в когнитивистике. – Электронный ресурс. – Код доступа: http://www.rusnauka.com/9_SNP_2015/Philologia/7_189257.doc.htm
3. Ржешевская А.А. Языковые средства построения перспективы в дискурсе конфликта (на материале английской драмы): дисс. ... канд. филол. наук:10.02.04 «Германские языки»/ Ржешевская Анастасия Алексеевна. – М.: 2014. – 202 с.
4. Lagnacker R.W. Grammar and Conceptualization / R. W. Lagnacker.– Berlin; N.Y.: Mouton de Gruyter, 2000. – 427 p.
5. Talmy L. Figure and Ground in Complex Sentences / L. Talmy // Working Papers on Language Universals. - Stanford, 1978. – P.627-649

